

Людмила УДОДІК,
 учитель-методист, спеціаліст вищої категорії
 Великополовецької школи-інтернату
 Київської обл.

Сходінки до вершини

*(Урок-гра з математики у підготовчому класі
 для дітей із затримкою психічного розвитку)*

Вивчення математики у початковій школі збагачує і систематизує у дітей із ЗПР елементарні уявлення про властивості предметів навколишнього середовища, сприяє накопиченню досвіду практичних дій з множинами, забезпечує оволодіння системою математичних знань, умінь та навичок, необхідних у повсякденному житті, сприяє формуванню уявлень про кількість, число, форму та розмір предметів, формує первинні вміння вимірювати та обчислювати довжину відрізків, периметр геометричних фігур, площу прямокутників тощо, графічні вміння.

Вивчення математики створює широкі можливості для розвитку пам'яті, логічного і критичного мислення, інтуїції, уваги, наполегливості, навичок контролю і самоконтролю, вміння планувати свою роботу, аналізувати навчальну задачу (розчленовувати її на частини, виділяти істотне, з'ясовувати взаємозв'язок частин, продумувати і скласти план рішення).

У процесі навчання в учнів формується вміння знаходити різні способи виконання завдання, порівнювати їх між собою і вибирати з них найраціональніший, створюються сприятливі умови для розвитку умінь чітко висловлювати свої думки та грамотно вести записи під час розв'язування різноманітних задач і вправ, користуватися вимірювальними та креслярськими інструментами (олівцем, лінійкою, циркулем, косинцем).

Важливе значення під час навчання дітей із ЗПР надається предметно-практичній діяльності дітей, яка забезпечує наочну основу для формування

математичних понять і створення передумов для застосування математичних знань під час розв'язування практичних задач. На уроках математики у дітей формується науковий світогляд, відбувається розвиток пізнавальних здібностей, здійснюється підготовка до праці, виховання багатьох цінних рис і якостей особистості.

Корекційно-розвивальні завдання курсу полягають у розвитку мовлення і мислення та виправленні їх недоліків.

Важливим корекційно-розвивальним завданням навчання математики учнів із ЗПР є формування в учнів понять про натуральне число; опанування арифметичних дій з натуральних чисел; розвиток умінь розв'язувати арифметичні задачі, вибирати та пояснювати способи їх розв'язування; формування умінь переносити набуті знання при розв'язанні завдань незнайомої структури; засвоєння знань про геометричні фігури та їх властивості; формування навичок їх побудови і вимірювання; вміння застосовувати знання у власній життєдіяльності.

Передбачається, що внаслідок корекційно-розвивального впливу у дитини із ЗПР формуються вміння:

- спостерігати за об'єктом або явищем, яке вивчається;
- здійснювати послідовний аналіз конкретного об'єкта;
- порівнювати два предмети за певним планом, виділяючи спільні та відмінні ознаки;
- ділити предмети (їх зображення) на групи на основі родової ознаки;

- називати групи однорідних предметів (їх зображень) узагальнюючими словами;
- здійснювати логічну класифікацію конкретних предметів (їх зображень);
- встановлювати найпростіші причинно-наслідкові зв'язки.

Пропонуємо конспект уроку математики у підготовчому класі з учнями із затримкою психічного розвитку.

Тема. Склад числа 4. Порівняння чисел. Лічба в межах 10.

Мета. Формувати навички лічби; на основі практичних дій розглянути різні варіанти складу числа 4; розвивати вміння порівнювати числа в межах 10; розвивати пам'ять, увагу, логічне мислення; виховувати інтерес до уроків математики.

Обладнання: демонстраційний матеріал, цифри, предметні картки, ігрові відеофрагменти написання цифр та геометричні фігури, запис мінусовки пісні "Пісенька друзів" для рухливих фізкультурпауз; Сак Т.В., Мазуркова К.К. Математика. Підготовчий клас: Підручник для спеціальних навчальних закладів інтенсивної педагогічної корекції (для дітей із ЗПР). – К. : Либідь, 2008. – 136 с.

Інтерактивні технології: "криголам", "мозкова атака", "робота в парах".

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Форма проведення уроку: урок-гра "Сходинки до вершини".

Зміст уроку

I. Організація учнів до уроку.

– Доброго дня, дорогі діти. Сьогодні у нас незвичайний урок математики. Ви підніматиметеся чарівними сходами до вершини знань. Щоб її підкорити, потрібно бути уважними, спостережливими, кмітливими, наполегливими, старанними. (Слайд 1).

II. Мотивація навчальної діяльності.

– Наш урок – гра, та його девізом є слова: "Граючись, навчаємося". І той, хто підкорить усі вершини математики, у майбутньому зможе стати...

III. Актуалізація опорних знань.

1. Кросворд.

– А ким ви зможете стати дізнаєтеся, розв'язавши кросворд. (Слайд 2). Для того, щоб заповнити його клітинки, потрібно дати відповіді на запитання. Відповідайте по черзі на кожне з питань, що я зачитуватиму. Щоразу на слайді знаходьте клітинку із

цифрою, яка містить відповідь на запитання. Букви, записані у цих клітинках, заносьте у клітинки кросворда. Номер клітинки відповідає номеру запитання. Якщо всі відповіді

будуть правильними, то у кросворді ви прочитаєте слово, що називає того, хто гарно знає математику.

Технологія "мозкова атака".

З а п и т а н н я.

1. Скільки пальців у людини на двох руках? (10 – М).
2. Скільки днів у тижні? (7 – А).
3. Скільки лап у курчати? (2 – Т).
4. Скільки дзьобів у горобця? (1 – Е).
5. Скільки пальців на ногах у людини? (10 – М).
6. Скільки кольорів у веселки? (7 – А).
7. Скільки вікон у нашому класі? (2 – Т).
8. Скільки голосних звуків в українській мові? (6 – И).
9. Скільки кольорів у світлофора? (3 – К).

– Слово-відгадка – *математик*. Математиком зможе стати той, хто подолає всі перешкоди на шляху до вершини знань. Першу сходинку ви подолали. Отже, вирушаємо далі. (Лунає фрагмент звукозапису. Учні крокують під музичний супровід).

2. Весела лічба.

Гра "Назви підряд числа".

– Щоб подолати наступну сходинку, потрібно полічити від 1 до 7.

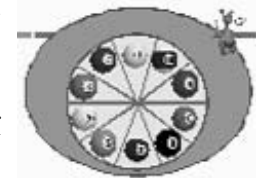
Один учень виходить до дошки і рахує, показуючи цифри, які розташовані в різному порядку. Решта учнів стежить за ним і також рахують. Якщо помічають помилки під час лічби, то допомагають товаришеві виправити їх. (Слайд 3).

Другий учень виходить до дошки і рахує від 1 до 9. Завдання трішки ускладнене тим, що цифри знаходяться на жирафах, які поховалися під деревами. Решта учнів також допомагає йому. (Слайд 4).

Наступний учень отримує найскладніше завдання. Потрібно полічити від 1 до 10. Цифри знаходяться на кульках, які обертаються навколо своєї осі. Всі учні дружно допомагають товаришеві. (Слайд 5).

– Ще одну сходинку ви подолали. Піднімаємось вище.

Фізкультхвилинка. (Лунає фрагмент звукозапису. Учні під музичний супровід бігають на місці).

Гра "Слухай і лічи". (Слайд 6).

– У вас на партах лежать картки із зображенням різних предметів. Полічіть предмети на своїй картці, запам'ятайте число. Я стукатиму олівцем по столі, а ви рахуйте кількість ударів. Учень, у якого

на картці відповідна кількість предметів, виходить до дошки і демонструє картку іншим дітям для перевірки правильності виконаного завдання.

З а в д а н н я.

1 удар – 1 яблуко; 2 удари – 2 сливи; 3 удари – 3 вишні; 4 удари – 4 полуниці; 5 ударів – 5 ягідок агрусу; 6 ударів – 6 груш; 7 ударів – 7 ягідок малини.

– Діти, як називають групу цих предметів? (Фрукти та ягоди).

Гра "Знайди цифру". (Слайд 7).

– Наступне завдання на слайді. У вас на партах є цифри. Зараз ви лічитимете на слайді ті предмети, які я називатиму. У кого відповідна картка, той піднімає її та називає цифру, зображену на ній.

З а в д а н н я.

- ✓ Скільки корівок пасеться на лузі? (2)
- ✓ Скільки курчаток біля води? (4)
- ✓ Скільки квіток соняшника? (6)
- ✓ Скільки лелек на хаті? (1)
- ✓ Скільки ворон у небі? (5)
- ✓ Скільки бджілок на куші? (3)
- ✓ Скільки літає метеликів? (7)

– Ви впоралися ще з однією сходинкою. Крокуємо далі.

Фізкультхвилинка. (Лунає фрагмент звукозапису.

Учні під музичний супровід підстрибують).

3. Каліграфічна хвилинка. Перегляд відео "Написання цифр". (Слайд 8, відеофрагмент).

– Діти, відкрийте зошити, запишіть номери сходинок, які ви вже подолали. Покладіть зошити правильно, сядьте рівно, переверте, чи правильно ви тримаєте свої ручки. Щоб гарно написати всі цифри, переглянемо фрагменти відео "Написання цифр". (Кадри відео демонструють зразки написання цифр 1, 2, 3, 4. Учні спочатку спостерігають, а потім записують відповідні цифри у зошити).

– Молодці, всі записали цифри правильно. Йдемо далі.

Фізкультхвилинка. (Лунає фрагмент звукозапису.

Учні крокують під музичний супровід).

IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Робота з фішками. Гра "Конструктори".

– Скільки квіточок на слайді? (Слайд 9). (4).

– Діти, дістаньте свої фішки. Покладіть перед собою 4 голубі квадрати так, як на слайді. (Слайд 10).

– Скільки квадратів перед вами? (4).

– Подивіться на слайд. (Слайд 11). Скільки бджілок зліва? (1).

– Скільки бджілок справа? (3). А скільки бджілок разом? (4).

– Отже, число 4 складається з двох менших чисел – 1 і 3.

– Переверніть квадрат зліва. (Слайд 12). Якого він кольору? (Білого).

– Чи змінилась загальна кількість квадратів? (Ні).

– Скільки квадратів білого кольору? (1).

– Скільки квадратів голубого кольору? (3).

– 3 яких чисел складається число 4? (1 і 3).

– Подивіться на слайд.

(Слайд 13). Скільки жуків зліва? (2).

– Скільки жуків справа? (2). А скільки жуків разом? (4).

– Отже, число 4 може складатися з двох менших чисел – 2 і 2.

– Переверніть ще один квадрат зліва. (Слайд 14).

– Якого він кольору? (Білого).

– Чи змінилась загальна кількість квадратів? (Ні).

– Скільки квадратів білого кольору? (2).

– Скільки квадратів голубого кольору? (2).

– 3 яких чисел складається число 4? (2 і 2).

– Подивіться на слайд. (Слайд 15). Скільки яблук зліва? (3).

– Скільки яблук справа? (1). А скільки яблук разом? (4).

– Отже, число 4 може складатися з двох менших чисел – 3 і 1.

– Переверніть ще один квадрат зліва. (Слайд 16).

Якого він кольору? (Білого).

– Чи змінилась загальна кількість квадратів? (Ні).

– Скільки квадратів білого кольору? (3).

– Скільки квадратів голубого кольору? (1).

– 3 яких чисел складається число 4? (3 і 1).

2. Робота з підручником. Робота в парах. (Слайд 17).

– Покладіть свої фішки на місце. Відкрийте підручники на с. 75. Попрацюйте в парах.

I пара виконує завдання № 1.

II пара виконує завдання № 2.

III пара виконує завдання № 3.

(Учні пояснюють за малюнками склад числа 4).

– Ви дуже добре впоралися із завданнями. Піднімаємось ще вище.

Фізкультхвилинка. (Лунає фрагмент звукозапису.

Учні під музичний супровід біжать на місці).

V. Закріплення вивченого матеріалу.

1. Гра "Зачарований будинок". (Слайд 18).

– Ви прийшли до зачарованого будинку. Подивіться, як навколо сумно: сонечко сховалося за хмари, йде дощ. Мабуть, це справа якогось злого чаклуна. Давайте спробуємо його розчаклувати. Назвіть числа, які заховалися у віконечках. Разом ці два числа повинні скласти число 4. (Діти називають числа: 1 і 3, 2 і 2, 3 і 1).

– Подивіться, як радісно й світло стало навкруги. (Слайд 19). Ще раз назвіть числа у віконечках,

з яких складається число 4. (Діти називають числа: 1 і 3, 2 і 2, 3 і 1).

2. Гра "Порівняйка". (Слайд 20).

– Недалеко від будинку зелений чарівний лужок. На ньому є числа, які треба порівняти. Я виконала завдання, але прилетіли бджілки й сіли на знаки між числами. Допоможіть їх прогнати, нехай краще летять до квіточок медок збирати.

З а в д а н н я.

Порівняти числа:

3 і 7 10 і 9 2 і 2

5 і 1 6 і 6

4 і 8 2 і 5

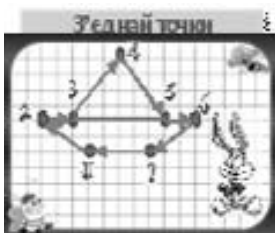
(Діти порівнюють числа:

$3 < 7$, $5 > 1$, $4 < 8$, $10 > 9$,
 $6 = 6$, $2 < 5$, $2 = 2$, записують вирази у зошити).

– Завдання виконали чудово. Крокуємо далі.

Фізкультхвилинка. (Лунає фрагмент звукозапису. Учні під музичний супровід підстрибують).

3. Гра "З'єднай точки". (Слайд 21).

виконання роботи на слайді № 21. (Діти самостійно виконують роботи. Після виконання завдання кожен

показує свій малюнок і називає предмет, зображений на ньому).

4. Гра "Цікаві фігури". (Слайд 22. Відеофрагмент "Цікаві фігури").

– Пригадаймо геометричні фігури, які ми вивчали. Перегляньте відео-фрагмент "Цікаві фігури" і дайте відповіді на запитання ведучої.

З а в д а н н я.

– Скажіть, які фігури вам нагадують ці предмети? (Зображення вагона, годинника і кубиків).

– Що нам нагадують кубики? (Квадрати).

– А годинник на що схожий? (На круг).

– Вагон схожий на... (прямокутник).

– А повітряна кулька якої форми? (Це – овал).

– Будиночок – це ... (прямокутник).

– А дах будинку? (Трикутник).

– А це що? (Ялинка).

– З яких фігур вона складається? (З трикутників).

– Правильно, молодці! Ось ви виконали всі завдання й стоїте на вершині знань.

VI. Підсумок уроку. (Слайд 23).

Гра "Вихвалюльки".

– Давайте з вами поділимося своїми враженнями від уроку за допомогою гри "Вихвалюльки". Починайте речення зі слів "Сьогодні на уроці я ...". (Діти розповідають про те, що робили на уроці, що нового дізналися, що найбільше сподобалось).

– Отже, горішок знань міцний, та ми не звикли відступати. Сходінка за сходінкою ви підніматиметеся все вище і вище, дізнаючись про цікаве, нове і невідоме. Хай вам щастить!

Л і т е р а т у р а

1. Навчальні програми для спеціальних загальноосвітніх шкіл інтенсивної педагогічної корекції (для дітей із ЗПР). Математика (початкові класи). – К. : Видавничий дім "Освіта", 2005. – С. 2–13.

2. Сак Т. В., Мазуркова К. К. Математика. Підготовчий клас: Підручник для спеціальних навчальних закладів інтенсивної педагогічної корекції (для дітей із ЗПР). – К. : Либідь, 2008. – 136 с.